

Prövning av generell
magisterexamensrätt vid 14 högskolor

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Missiv	4
Allmänna utgångspunkter	6
<i>Bakgrund</i>	6
<i>Grunder för prövningen</i>	7
<i>Inrättande av huvudämne: beredning och beslut</i>	8
<i>Kvalitetsaspekter och bedömningskriterier för inrättande av huvudämne</i>	8
<i>Uppföljning av magisterämnena</i>	9
<i>Erfarenhet av genomgångna examensrättsprövningar</i>	10
<i>Huvudämne i magisterexamen</i>	10
Dialogmötena	11
Prövning	13
Blekinge tekniska högskola	13
Högskolan Dalarna	16
Högskolan i Borås	19
Högskolan i Gävle	21
Högskolan i Halmstad	23
Högskolan i Kalmar	25
Högskolan i Skövde	27
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	29
Högskolan Kristianstad	31
Högskolan på Gotland	33
Malmö högskola	35
Mälardalens högskola	37
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	39
Södertörns högskola	42
Bilaga	44
Bedömningskriterier för prövning av magisterexamen med ämnesdjup i enskilt ämne	44

Missiv

Till
Högskoleverkets styrelse

För bedömning av de 14 ansökningar om generell magisterexamensrätt som inkom till verket i januari 2002 har Högskoleverket anlitat den s.k. magisterexamensgruppen. I denna grupp har ingått professor em. Bengt EY Svensson, Lunds universitet (ordförande), docent Ingegerd Bäcklund, Uppsala universitet, professor Lennart Hjalmarsson, Göteborgs universitet, professor Sture Hägglund, Linköpings universitet och professor Anders Pettersson, Umeå universitet. Professor em. Bengt EY Svensson har inte medverkat i bedömningen av Högskolan Kristianstad, då han är styrelseordförande vid högskolan. Från Högskoleverket har utredarna Daniel Holmberg och Magnus Johansson medverkat.

Magisterexamensgruppen har tagit del av högskolornas ansökningar samt kompletterande material. Dialogmöten med högskolorna har genomförts under mars – maj 2002. Dialogmötena syftade bl.a. till att ge högskolorna en möjlighet att ytterligare klargöra sin ansökan om generell magisterexamensrätt. De sakkunniga har för varje högskola fört samtal i en grupp bestående av högskolans rektor eller prorektor, någon eller några av deras medarbetare, en representant för studentkåren, samt för flertalet högskolor en lärarrepresentant i högskolestyrelsen.

Vid dialogmötena har bl.a. följande frågor diskuterats:

- Beredning och beslut om inrättande av huvudämne.
- Kvalitetsaspekter och bedömningskriterier för inrättande av huvudämne.
- Ämnesdefinitioner och anknytning till forskarutbildning.
- Uppföljning av magisterutbildningarna.
- Magisterämnenas djup/bredd, forskningsanknytning och lärarresurser.
- Relationen mellan magisterexamen med ämnesdjup och magisterexamen med ämnesbredd.
- Specifika frågor kring respektive högskolas ansökan.

Rektorerna för respektive högskola har tagit del av delar av yttrandena gällande respektive högskola och givits tillfälle att kommentera det faktamässiga innehållet. För innehållet i rapporten, som härmed överlämnas, står magisterexamensgruppen.

En viktig utgångspunkt för bedömarens ställningstagande är det omfattande system för nationella kvalitetsgranskningar av all högre utbildning som införts från och med 2001 och som innebär att kvaliteten i magisterutbildningen prövas i ett senare skede när utbildningen bedrivs.

Magisterexamensgruppen föreslår Högskoleverket att följande högskolor beviljas generell magisterexamensrätt:

Blekinge Tekniska Högskola
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Kalmar
Högskolan i Skövde
Högskolan Kristianstad
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Stiftelsen Högskolan i Jönköping
Södertörns högskola

Högskolorna har kommit olika långt i planeringen av den formella hanteringen gällande rutiner för beredning och beslut samt uppföljning av magisterämnena. Sammantaget finner dock bedömarens grupp att ovanstående högskolor uppfyller kraven för en generell magisterexamensrätt. Bedömarens grupp kommenterar och rekommendationer för de enskilda högskolorna skall ses mot bakgrund härav.

Magisterexamensgruppen föreslår Högskoleverket att Högskolan i Trollhättan/Uddevalla och Högskolan på Gotland ej nu beviljas generell magisterexamensrätt.

Bedömarens grupp finner att Högskolan på Gotland och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla inte för närvarande har tillräckligt väl styrkta förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt. De avgörande skälen är högskolornas hittills begränsade erfarenhet av att inrätta magisterexamensämnen och att kvalitetssäkringssystemen för inrättande av huvudämne för magisterexamen ännu inte är tillräckligt utvecklade och dokumenterade.

Lund i maj 2002

För magisterexamensgruppen

Bengt EY Svensson
Gruppens ordförande

Allmänna utgångspunkter

Nedan redovisas de utgångspunkter som legat till grund för de sakkunnigas ställningstaganden.

Bakgrund

Högskoleverkets styrelse beslutade den 5 oktober 2001 att samtliga högskolor bör kunna provas för generell magisterexamensrätt. Skälen för styrelsens bedömning var bl.a. följande:

- Det omfattande system för nationella kvalitetsgranskningar av all högre utbildning som införts från och med 2001 innebär att kvaliteten i magisterutbildningen provas i ett senare skede när utbildningen bedrivs.
- Högskoleverkets (tidigare Kanslerämbetets) prövningar av magisterexamensrätt har pågått sedan 1993 och kriterierna för magisterexamensrätt torde nu vara välkända. Högskolornas magisterexamensrättigheter har successivt ökat under 1990-talet. De flesta högskolorna har numera ett flertal magisterexamensrättigheter.
- Samtliga högskolor har sedan hösten 2001 generell kandidatexamensrätt och generell rätt att utfärda magisterexamen med ämnesbredd.

Högskoleverkets styrelse beslutade samtidigt att möjligheten att provas för magisterexamen i ett specifikt ämne ska kvarstå. Lärosäten som fått avslag på sin ansökan om generell magisterexamensrätt kan få magisterexamensrätt i ett eller flera enskilda ämnen. Lärosätet har också möjlighet att på nytt ansöka om generell magisterexamensrätt. Styrelsen beslutade att prövningsförfarandet för generell magisterexamensrätt bör gälla under en övergångsperiod. Därefter bör samtliga lärosäten utan föregående prövning kunna ges en generell rätt att utfärda magisterexamen.

Högskoleverket inbjöd lärosätena att söka om generell magisterexamensrätt. Fjorton högskolor inkom med ansökan i januari 2002:

Blekinge Tekniska Högskola
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Kalmar

Högskolan i Skövde
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskolan Kristianstad
Högskolan på Gotland
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Stiftelsen Högskolan i Jönköping
Södertörns högskola

Magisterexamensgruppen har tagit del av högskolornas ansökningar samt kompletterande material. Dialogmöten med högskolorna har genomförts under mars – maj 2002. De sakkunniga har för varje högskola fört samtal i en grupp bestående av högskolans rektor eller prorektor, någon eller några av deras medarbetare, en representant för studentkåren, samt för flertalet högskolor en lärarrepresentant i högskolestyrelsen.

Grunder för prövningen

Högskoleverket har tidigare prövat Malmö högskolas och Södertörns högskolas ansökningar om generell kandidatexamensrätt. Såväl Malmö högskola som Södertörns högskola gavs generell kandidatexamensrätt trots att delar av högskolornas verksamheter inte uppfyllde kraven för kandidatexamen. De sakkunniga menade dock att högskolorna uppfyllde de förutsättningar vad gäller bl.a. intern beslutsordning och kvalitetsgranskning som ansågs nödvändiga för ett lärosäte som självständigt ska ansvara för inrättande av huvudämne för kandidatexamen.

Bedömargruppens prövning av generell magisterexamensrätt har på motsvarande sätt inneburit en granskning av högskolans förutsättningar att självständigt ansvara för inrättande av huvudämne för magisterexamen. En viktig förutsättning är att högskolan har ett fungerande kvalitetssäkringssystem som garanterar fullgod bedömning av att kraven för magisterexamen i enskilda ämnen är uppfyllda. Prövningen har därför fokuserats på högskolans kvalitetssäkringssystem snarare än på de kvalitetsaspekter och bedömningskriterier som tillämpas vid ansökan om magisterexamen i ett specifikt ämne. Viktiga frågor i detta sammanhang är högskolans beredning/beslut om inrättande av huvudämne, högskolans kvalitetsaspekter och bedömningskriterier för inrättande av huvudämne samt uppföljning av etablerade magisterämnena. Vidare bör högskolan kunna visa på ett fungerande kvalitetssäkringssystem för såväl kandidatamina som magisteramina av båda typerna (djup respektive bredd). Vi menar också att högskolan skall ha tillräcklig erfarenhet av tidigare genomgångna magisterexamensrättsprövningar vad gäller enskilt ämne.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Inrättande av huvudämne bör föregås av noggrann intern kvalitetsgranskning på högskolan. Högskolan bör i dokument ställa samman hur huvudämne för magisterexamen inrättas, hur ärendet bereds, vilka bedömningskriterier som tillämpas och hur beslut om inrättande fattas. Bedömargruppen menar att beredningen av ärendet bör ske på fakultetsnivå (eller motsvarande, t.ex. grundutbildningsnämnd eller utbildnings- och forskningsnämnd), snarare än på institutionsnivå. Om högskolan tillsätter en tillfällig arbetsgrupp bör personer från fakultetsnivå och studentrepresentanter ingå i gruppen. I beredningsprocessen för inrättande av huvudämne i magisterexamen bör högskolan anlita minst två externa ämnessakkunniga som granskar ansökan och avger ett utlåtande till fakultetsnämnden (eller motsvarande).

Vid tidigare prövningar av generell kandidatexamensrätt har stor vikt lagts vid hur beslut om inrättande av huvudämne fattas. Bedömargruppen menar att beslut om inrättande av huvudämne för magisterexamen bör ske på fakultetsnivå (eller motsvarande), alternativt av rektor eller högskolans styrelse. Beslut om inrättande av huvudämne bör ej ske på institutionsnivå.

Kvalitetsaspekter och bedömningskriterier för inrättande av huvudämne

Högskoleverkets utgångspunkter och tillvägagångssätt för magisterexamensprövning i enskilda ämnen framgår av Högskoleverkets rapport 2001:4. Grunden för examensrättsprövningen är en tolkning av de krav som enligt lagar och förordningar bör ställas på en högskoleutbildning. Dessa krav uttrycks i form av ett antal bedömningskriterier. En sådan kvalitetsaspekt är t.ex. aspekten lärarkompetens, där kriteriet på tillräcklig lärarkompetens är att ämnet ifråga företräds av minst två tillsvidareanställda disputerade lärare som bedriver forskning i ämnet. Aspekterna och kriterierna har formulerats av Högskoleverket i samarbete med företrädare för universitet och högskolor. Flertalet aspekter och kriterier formulerades redan vid de första examensrättsprövningarna 1992. Då redovisades också relativt utförligt vilken innebörd man lagt i de olika kriterierna och de resonemang som legat till grund för bedömningarna. Se bilagan för en utförlig beskrivning av kriterierna.

Bedömargruppen förutsätter att högskolan anlägger dessa aspekter och som en miniminivå tillämpar Högskoleverkets kriterier vid inrättande av huvudämne. Högskolan bör sammanställa ett eget dokument där aspekterna och kriterierna för inrättande av huvudämne tydligt redovisas. Bedömningskriterierna bör preciseras så att de blir användbara i beredningen av ärendet.

En genomgång av de tre senaste årens (1999-2001) magisterexamensprövningar visar att de krav som framförallt måste

uppmärksammas och tillgodoses vid inrättande av huvudämne är att bedömningskriterierna är uppfyllda med avseende på följande aspekter:

- Väl dokumenterad ämnesbeskrivning uttryckt i kursplaner (som kan visa att ämnesbredd och ämnesdjup är tillfredsställande).
- Tillräcklig lärarkompetens.
- Genomförd utbildning inom ämnet på kandidatnivå och fungerande kvalitetssäkring av framförallt kandidatuppsatser.
- Tillräckliga handledningsresurser.
- Forskningsanknytning i utbildningen och övergångsmöjligheter till forskarutbildning.

Uppföljning av magisterämnena

Högskolan bör långsiktigt garantera magisterämnenas djup/bredd, forskningsanknytning och lärarresurser. Man bör utveckla och dokumentera ett kvalitetssäkringssystem som regelbundet följer upp magisterämnena och som visar när åtgärder måste sättas in om och när svagheter konstateras, samt var ansvaret ligger för att åtgärder vidtas.

Vid dialogmötena uppgav de flesta högskolorna att Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar har stor betydelse för upprätthållande av kvaliteten på magisterutbildningarna. Flertalet högskolor har integrerat Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar med högskolans kvalitetssäkringssystem. Bedömargruppen menar att sådana initiativ är lovvärda, men det är av stor vikt att högskolorna tar ett eget ansvar för uppföljning och inte huvudsakligen replierar på Högskoleverkets framtida ämnes- och programutvärderingar.

Bedömargruppen konstaterar att flera magisterutbildningar vid olika lärosäten som utvärderats under 2001 fått allvarlig kritik i Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar. I rapporterna har dessutom framkommit att vissa kandidatämnen vid några högskolor för närvarande inte är mogna att bli magisterämnena. Bedömargruppen förutsätter att högskolorna använder sig av resultaten från Högskoleverkets utvärderingar i ett utvecklingsperspektiv och följer de rekommendationer angående inrättande av magisterämne som framkommit.

Bedömargruppen menar att högskolorna bör ha en beredskap och processer för att återkalla eller upphöra att utnyttja en magisterexamensrätt om ämnet inte uppfyller kraven. Vid dialogmötena framkom att flera högskolor inte utesluter en sådan möjlighet. Vid några högskolor har sådana åtgärder redan vidtagits på kandidatnivå.

Erfarenhet av genomgångna examensrättsprövningar

Utöver högskolans redovisning av befintliga eller planerade processer och kriterier för inrättande av huvudämnen i magisterexamen, har bedömaregruppen också beaktat högskolans tidigare erfarenhet av genomgångna examensrättsprövningar och dess dokumenterade förmåga att hantera denna process. Det synes vara en allmän uppfattning att Högskoleverkets genomförda prövningar har utgjort ett värdefullt stöd för högskolorna i deras läroprocess att bygga upp en kultur och kunskap kring inrättande av magisterexamen i olika ämnen. För några av de högskolor som ansökt om generell magisterexamensrätt gäller att man endast i mycket ringa omfattning hittills genomgått sådana prövningar.

Huvudämne i magisterexamen

Det definieras inte i några föreskrifter för högskolans verksamhet vilka ämnen som kan vara huvudämne i magisterexamen. Själva ämnesbegreppet diskuteras dock i förarbetena till lag och förordning och i samband med prövningar av rätt att utfärda magisterexamen. En av utgångspunkterna har varit det försök till definition som formulerats av Uppsala universitet:

Ett ämne är ett avgränsat kunskapsområde med egen benämning. Avgränsning och benämning bestäms i sista hand av det internationella forskarsamhället.

Ämnesdefinitioner utvecklas i praxis när kandidat- och magisterutbildningar etableras inom nya områden. Huvudansvaret för att acceptera nya ämnen måste dock ligga på universitet och högskolor med fast forskningsorganisation, vetenskapsområden, i samspel med det internationella forskarsamhället. Bedömaregruppen menar att högskolorna framöver bör vara restriktiva med inrättande av nya ämnen som ger kandidatexamen och magisterexamen med ämnesdjup. Särskilt måste högskolan förvissa sig om att studenterna på grundval av sin magisterexamen får behörighet för att antas till forskarutbildning inom ämnet (eller i nära anknutna ämnen) i Sverige.

Dialogmötena

Följande frågor diskuterades vid dialogmötena:

- Beredning och beslut om inrättande av huvudämne.
- Kvalitetsaspekter och bedömningskriterier för inrättande av huvudämne.
- Ämnesdefinitioner och anknytning till forskarutbildning.
- Uppföljning av magisterutbildningarna.
- Magisterämnenas djup/bredd, forskningsanknytning och lärarresurser.
- Relationen mellan magisterexamen med ämnesdjup och magisterexamen med ämnesbredd.
- Specifika frågor kring respektive högskolas ansökan.

Vid dialogmötena framkom att samtliga högskolor ser den generella magisterexamensrätten som en viktig del i högskolans utveckling. Flera högskolor beskrev magisterexamen som en kvalitetspådrivare inom hela grundutbildningen. Magisterexamen ses som viktig för att säkra och utveckla grundutbildningens kvalitet. En generell magisterexamensrätt ger också högskolan större möjlighet att agera strategiskt. Vidare framhölls betydelsen för högskolans möjligheter att rekrytera såväl lärare som studenter.

Högskolorna har kommit olika långt i planeringen av den formella hanteringen gällande rutiner för beredning och beslut. Bedömargruppen kommenterar detta för de enskilda högskolorna i avsnitten gällande prövningen. Vi vill understryka vikten av fullgod dokumentering inte minst med tanke på att det måste vara klart för alla inblandade vid högskolan hur processen ser ut och vilka kriterier som gäller. Våra rekommendationer för de enskilda högskolorna, inte minst gällande behovet av att utgå från de kriterier som vuxit fram under de år Högskolverket genomfört examensrättsprövningar i enskilda ämnen, skall ses mot bakgrund härav. Vid dialogmöten framkom också att högskolorna ställer sig positiva till att beakta de synpunkter som fördes fram från gruppens sida.

Studentkårsrepresentanterna uppgav att studenterna efterfrågar magisterutbildningar i fler ämnen. De gör det dels därför att magisterexamen upplevs som en kvalitetsgaranti, dels därför att en magisterexamen är konkurrenskraftig på arbetsmarknaden.

Samtidigt redovisar flertalet högskolor att antalet uttagna magisterexamina i många ämnen är relativt lågt. Undantag är ämnen inom teknikområdet och

ekonomiområdena där antalet uttagna examina vid de flesta högskolorna är tämligen högt. En rad orsaker till det ringa antalet examina nämndes, bl.a. att vissa studenter avslutar sin utbildning innan den är slutförd. Med bara ett fåtal studenter blir också ämnesmiljön begränsad. Bedömargruppen menar att högskolorna nog måste följa denna utveckling och vidta åtgärder med syfte att såväl öka antalet uttagna magisterexamina som att mildra de negativa effekterna av små ämnesmiljöer.

Vid dialogmötena konstaterades att magisterutbildningarna är relativt dyra eftersom antalet studenter på respektive kurs är begränsat. Några högskolor har centralt inom högskolan skjutit till särskilda medel för finansiering av magisterutbildningarna, men vanligtvis har man inga speciella ekonomiska incitament för magisterämnena. De extra behoven får därför tillgodoses inom respektive institution (eller motsvarande). Bedömargruppen förutsätter att högskolorna är uppmärksamma på den ekonomiska situationen för de ämnen som provas för magisterexamensrätt och på balansen mellan resursbehov för olika nivåer inom ämnet.

De flesta högskolorna uppgav vid dialogmötena att de planerar att ge utbildningar som leder till magisterexamen med ämnesbredd. Flera högskolor uppgav att kunskapen om magisterexamen med ämnesbredd är liten bland såväl lärare som studenter. Även på högskolornas ledningsnivå förefaller kunskapen vara begränsad. Detta beror delvis på att magisterexamen med ämnesbredd är en ny examen. En annan orsak kan vara den begränsade informationen om den nya inriktningen inom magisterexamen.

Prövning

Nedan beskrivs kortfattat hur respektive högskola avser att bereda och besluta om inrättande av huvudämne. Högskolans aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne och högskolans uppföljningssystem för magisterexamina beskrivs också. Bedömargruppen lämnar därefter sina synpunkter på högskolans förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt. Dessa bör läsas mot bakgrund av bedömargruppens allmänna utgångspunkter som redovisats i det föregående.

Blekinge tekniska högskola

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Blekinge tekniska högskola ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrätter

Blekinge tekniska högskola har vetenskapsområdet teknik. Högskolan har från början generell kandidatexamensrätt, genom tilldelningen av vetenskapsområde generell magisterexamensrätt inom teknik och nu även generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. I följande ämnen utfärdar högskolan magisterexamen med djup: I följande ämnen har högskolan rätt att utfärda magisterexamen med djup: Elektroteknik, företagsekonomi, programvaruteknik, datavetenskap, engelska, maskinteknik, fysisk planering, historia, arbetsvetenskap och vårdvetenskap. Under åren 1999 – 2001 har högskolan utfärdat sammanlagt 302 magisterexamina.

Högskolan har angett ämnet matematik som ett möjligt magisterämne inom de närmaste tre åren.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan kommer att inrätta huvudämne för magisterexamen enligt följande modell: Den gemensamma grundutbildningsnämnden bereder förslag om inrättande av magisterämne för beslut i högskolestyrelsen. Proceduren beskrivs som följande: Förslag väcks av en institution, grundutbildningsnämnden eller något annat organ. Ett underlag tas fram som baserar sig på fastställda kriterier för inrättandet av magisterämne. Grundutbildningsnämnden låter en intern bedömargrupp göra en första bedömning. Därefter låter nämnden en extern bedömargrupp genomföra en granskning enligt Högskoleverkets kriterier för examensrättsprövning. Den externa bedömargruppen ska bestå av dels framstående ämnesföreträdare,

dels personer med erfarenhet av liknande bedömningar. Nämnden bereder förslaget för beslut i högskolestyrelsen.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan avser att tillämpa följande kriterier vid den interna prövningen av magisterämne:

- Ämnet ska vara tillräckligt etablerat vid det egna lärosätet. Högskolan ska under minst två år ha utexaminerat kandidater inom ämnesområdet, alternativt ska ämnet under lång tid ha försett andra program med kurser samt ha en god forskningsöverbyggnad.
- Dokumenterad ämnesbeskrivning som redovisar tillräcklig bredd på grundutbildningen och djup inom forskningsområdet. Det skall också framgå på vilket sätt magisterämnet utgör en fördjupning jämfört med kandidatnivån.
- God kandidatproduktion.
- God lärarkompetens och tillräckliga handledarresurser. Det ska finnas minst två disputerade lärare varav en med docentkompetens. Därutöver bör det finnas ytterligare en lärare som kan bidra i undervisningen och som har tillräcklig erfarenhet och kunskap för att handleda magisterarbeten i ämnet.
- Forskningsanknytning och möjlighet till forskarutbildning i anslutning till ämnet. Förutom disputerade lärare bör det finnas doktorander inom ämnet. Dessa kan vara inskrivna vid andra lärosäten men handledas av personal på högskolan.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Grundutbildningsnämnden ska genomföra utvärderingar utifrån Högskoleverkets kriterier minst en gång mellan Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar. Ett annat viktigt verktyg för det löpande kvalitetsarbetet är kursutvärderingarna och det system (Dialog) som man har utvecklat för detta. Utöver detta förekommer programråd som består av en till två studenter från varje årskurs i programmen och som har möten med programansvariga en gång per läsperiod för att diskutera övergripande frågor om utbildningen.

Bedömarens synpunkter

Bedömarens grupp menar att högskolans föreslagna kriterier för inrättande av huvudämne inte är tillräckligt tydliga. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår är enligt bedömagruppens mening tillfredsställande.

Högskolan har en övertygande handlingsplan för uppföljning och inrättande av nya ämnen.

Sammantaget anser bedömagruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan Dalarna

Förslag

Bedömgargruppen föreslår att Högskolan Dalarna ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Högskolan Dalarna har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i följande ämnen: Datateknik, engelska, historia, litteraturvetenskap, maskinteknik, materialvetenskap, nationalekonomi, pedagogik, religionsvetenskap, socialantropologi och sociologi. Högskolan har utfärdat 83 magisterexamina i dessa ämnen under perioden 1999-2001.

Högskolan har höstterminen 2001 ansökt om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i kulturgeografi och värdvetenskap.

Högskolan Dalarna har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Kulturgeografi, värdvetenskap, företagsekonomi, psykologi, statskunskap, samhällskunskap, svenska språket, pedagogiskt arbete, ekonomisk historia, medie- och kommunikationsvetenskap, grafisk teknik, kemiteknik, träteknologi, miljöteknik, elektroteknik, industriell ekonomi, biologi och kemi.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Ämnesavdelningarna lämnar först ansökan till berörd Campusnämnd. Om ansökan accepteras av Campusnämnden skickas den vidare till Utbildnings- och forskningsnämnden för beredning och beslut. För prövning av ansökan tillsätter nämnden en granskningsgrupp bestående av bl.a. två externa ämnessakkunniga från lärosäte som bedriver forskarutbildning. Vid inrättande av magisterexamen med ämnesbredd kommer även externa avnämningarrepresentanter att ingå i granskningsgruppen.

Högskolan uppger att Utbildnings- och forskningsnämnden hittills har varit restriktiv när det gäller inrättande av huvudämnen. Dels har man varit restriktiv för att tillgodose kvalitetskraven, t.ex. ämnets lärarkompetens, och dels för att inte inrätta ämnen som inte är etablerade vid lärosäten som har rätt att utfärda doktorsexamen. Uppsala universitet har fungerat som en referens avseende ämnesdefinitioner och vilka ämnen som kan inrättas som huvudämnen.

Utbildnings- och forskningsnämnden har fastslagit en policy för inrättande av huvudämne.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan Dalarna avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne. När det gäller lärarkompetens ställer dock högskolan högre krav än Högskoleverket: Två forskarutbildade lärare för kandidatämne och tre för magisterämne. Lärarna måste bedriva aktiv forskning inom ämnet och högskolan ska ha avsatt resurser för forskningsverksamheten inom ämnet. Högskolan betonar i ansökan att följande krav måste uppfyllas:

- Kurserna på D-nivå ska ha en tydlig anknytning till forskning på högskolan
- Uppsatserna på C- och D-nivå ska ha samma kvalitet som vid lärosäten med forskarutbildningsrätt. Högskolan Dalarna använder här Uppsala universitet som en referens.

Högskolan avser att tillämpa olika kriterier för magisterexamen med ämnesdjup respektive magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har antagit särskilda kriterier för magisterexamen med ämnesbredd, som beaktar att examen skall motsvara arbetsmarknadens behov av påbyggnads- och vidareutbildning för redan yrkesverksamma.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolan har inte tidigare gjort en systematisk uppföljning av magisterämnena. Högskolan har tagit fram en modell för regelbunden uppföljning som bygger på nyckeltal och, i ett senare skede, självvärderingar från ämnena. Modellen ska börja användas våren 2002.

Högskolan utesluter inte att nämnden kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven. Detta gäller även kandidatämnena.

Högskolan framhåller Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar som ett viktigt inslag i högskolans kvalitetssäkring och uppföljning av magisterämnena.

Bedömargruppens synpunkter

Bedömargruppen menar att högskolans föreslagna kriterier för inrättande av huvudämne inte är tillräckligt tydligt formulerade, även om intentionerna bakom förslaget, som de förklarades vid dialogmötet, är helt tillfredsställande. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår är enligt bedömarens mening i huvudsak tillfredsställande. Som tidigare påpekats, menar gruppen dock att minst två externa ämnessakkunniga bör delta i processen.

Högskolans uppföljningssystem för magisterämnena är visserligen nyligen etablerat men tycks ha goda förutsättningar att fungera.

Sammantaget anser bedömarens mening att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan i Borås

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Högskolan i Borås ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrätter

Högskolan i Borås har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har rätt att ge magisterexamen med djup i följande ämnen: Biblioteks- och informationsvetenskap, byggt teknik, elektroteknik, företagsekonomi, informatik, kemiteknik, maskinteknik, omvårdnad, pedagogik samt textil- och modedesign.

Under de tre senaste åren (1999-2001) har man utfärdat sammanlagt 575 magisterexamina. Under de kommande tre åren planerar högskolan att inrätta huvudämnen på magisternivå i sociologi, psykologi och datateknik.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan i Borås avser att hantera den generella magisterexamensrätten enligt följande: Institutionsstyrelsen lämnar in ansökan om rätt att examinera på magisternivå i ett särskilt ämne till FoU-nämnden. FoU-nämnden tillsätter en bedömargrupp som enligt förslag ska bestå av en sammankallande från FoU-nämnden, två externa sakkunniga, en ämnesansvarig från ett annat ämne vid högskolan som har magisterrättigheter samt två studentrepresentanter. Bedömargruppen tar ställning till ansökan utifrån FoU-nämndens fastställda kriterier. Gruppen lämnar en rekommendation till FoU-nämnden som innebär antingen avslag eller tillstyrkande. FoU-nämnden beslutar om att tillstyrka eller avslå institutionens ansökan och lämnar ärendet till högskolans styrelse. Högskolans styrelse beslutar om inrättande av huvudämne.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolans ambition är att bedömningen ska ligga på samma nivå som i de granskningar Högskolverket genomfört vid tidigare magisterexamensrättsprövningar. Därför vill man i stor utsträckning utgå från Högskoleverkets kriterier. I bedömningen kommer även ämnets relevans för högskolan och det omgivande samhället att vägas in. Följande aspekter förslås tjäna som riktmärken när en institution utformar sin ansökan:

- utbildningens samhällsrelevans
- tillgången till kvalificerade lärare
- ämnesinnehållet
- existensen av en aktiv forskningsmiljö

- övergångsmöjligheter till forskarutbildning
- tillgången till adekvat utrustning
- tillgången till adekvat informationsförsörjning
- existensen av goda nationella och internationella kontakter

Uppföljningssystem för magisterämnena

Under 2002 reviderar högskolan sitt kvalitetsprogram, som inkluderar processerna för kvalitetssäkring av nya magisterämnena. Man överväger att införa kursutvärderingar inte bara efter avslutad kurs utan också ett år efter avslutad utbildning. I den senare kursutvärderingen tänker man även följa upp avnämarnas intresse för de nya magistrarna och vilka anställningar studenterna fått.

Högskolan överväger att införa ett uppföljningssystem av utbildningarna som innebär möten och dialoger mellan ämnesexperter och avnämare och representanter från högskolan. Vid dessa möten ska man gå igenom olika aspekter på utbildningen såsom antagning, kursplaner, lärarkompetens, kursutvärderingarnas utfall, undervisnings- och examinationsformer, administrativa rutiner, biblioteksresurser etc. Mötena ska hållas vart sjätte år, med start tre år efter Högskoleverkets utvärdering, omfatta en till två dagar och inkludera samtal med ledning, lärare och studenter.

Bedömarens synpunkter

Bedömarens gruppen menar att högskolans föreslagna kriterier för inrättande av huvudämne inte är tillräckligt tydliga. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår är enligt bedömarens gruppens mening tillfredsställande.

Högskolan bör utveckla uppföljningen av magisterämnena så att samtliga magisterämnena regelbundet följs upp oberoende av Högskoleverkets framtida ämnes- och programutvärderingar.

Sammantaget anser bedömarens gruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan i Gävle

Förslag

Bedömaregruppen föreslår att Högskolan i Gävle ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Högskolan i Gävle har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i följande ämnen: Elektronik, energiteknik, engelska, företagsekonomi, litteraturvetenskap, matematik, medie- och kommunikationsvetenskap, historia och pedagogik. Högskolan har utfärdat 116 magisterexamina i dessa ämnen under perioden 1999-2001.

Högskolan har höstterminen 2001 ansökt om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i datavetenskap.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: geomatik, industriell ekonomi, religionsvetenskap, nationalekonomi, vårdvetenskap, sociologi, didaktik, psykologi, byggnadsanalys och fysik.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen enligt följande: Institutionen ansöker om inrättande av huvudämne. Ett gemensamt arbetsutskott för grundutbildningsnämnden och forskningsnämnden granskar ansökan. Ledamöterna i utskottet består av två personer från grundutbildningsnämnden och två personer från forskningsnämnden. Även en studentrepresentant ingår. En eller två externa ämnessakkunniga ger yttranden till arbetsutskottet. Rektor fattar därefter beslut. Ärendet anmäls i högskolestyrelsen. F r o m 2003 väntas två nya nämnder med ansvar för såväl grundutbildning som forskning att ta över det särskilda arbetsutskottets uppgift.

Högskolan uppger att man hittills har varit restriktiv när det gäller inrättande av huvudämnen. Man följer SCB:s lista på forskarutbildningsämnen.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan i Gävle har beslutat om riktlinjer för provning av huvudämne i magisterexamen med ämnesdjup. Högskolan kommer att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolan framhåller Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar som ett viktigt inslag i högskolans kvalitetssäkring och uppföljning av magisterämnena. Högskolan genomför inom ramen för kvalitetsutvecklingsprogrammet 3-4 egna utvärderingar av ämnen och program per år, ofta med hjälp av externa bedömare.

Bedömagruppens synpunkter

Högskolan i Gävle har presenterat ett genomtänkt och realistiskt förslag avseende inrättande av huvudämne för magisterexamen. Högskolan har erfarenhet av inrättande av huvudämne för kandidatexamen. Som tidigare påpekats, menar bedömagruppen dock att minst två externa ämnessakkunniga bör delta i processen.

Bedömagruppen finner det positivt att högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets kriterier för inrättande av huvudämne.

Högskolan bör utveckla uppföljningen av magisterämnena så att samtliga magisterämnena regelbundet följs upp oberoende av Högskoleverkets framtida ämnes- och programutvärderingar.

Sammantaget anser bedömagruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan i Halmstad

Förslag

Bedömaregruppen föreslår att Högskolan i Halmstad ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrätter

Högskolan i Halmstad har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har rätt att ge magisterexamen med ämnesdjup i följande ämnen: datorsystemteknik, elektroteknik, engelska, företagsekonomi, historia, industriell organisation och ekonomi, innovationsteknik, medie- och kommunikationsvetenskap, omvårdnad, pedagogik, psykologi, sociologi och statsvetenskap. Antalet utfärdade magisterexamina för åren 1999-2001 var totalt 233.

Högskolan kommer att ansöka om vetenskapsområdet teknik och planerar framför allt nya magisterprogram inom detta område. Bland de planerade magisterexamina de närmaste tre åren finns informatik, informations- och kommunikationsteknik, matematik, mekatronik, biomekanik, teknisk miljövetenskap, byggteknik och folkhälsovetenskap.

Högskolan ansökte hösten 2001 om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i maskinteknik.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan kommer att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Sektionen ansöker hos utbildningsnämnden om magisterexamensrätt. Ett utskott sammansatt av två ledamöter från utbildningsnämnden, två ledamöter från forskningsnämnden (beroende av ämnets hemvist), två studeranderepresentanter samt *minst* två externa ämnessakkunniga bedömer ansökan. Utbildningsnämndens ordförande är utskottets ordförande och föreslår rektor, efter en remiss till samtliga inblandade nämnder, att lägga fram ärendet så att högskolestyrelsen kan fatta ett beslut. Styrelsen fattar beslut om inrättande om magisterexamen eftersom detta är att betrakta som ett strategiskt beslut.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan i Halmstad har beslutat om riktlinjer för intern prövning av huvudämne i magisterexamen med ämnesdjup och ämnesbredd. Högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid bedömning av rätt att ge magisterexamen.

De ämnen högskolan ger på magisternivå i dag har anknytning till etablerade forskningsmiljöer. Högskolan kommer inte att bevilja rätt att

bedriva magisterutbildning inom ett ämne om man bedömer att forskningsförankring och lärarresurser inte är tillfredställande. Skulle ett magisterämne få indragna resurser, framför allt på grund av minskad studenttillströmning, kommer man att vidta åtgärder (vilket kan innebära att man tillfälligt drar in magisterexamensrätten).

Uppföljningssystem för magisterämnena

Uppföljningen av magisterämnena vid högskolan i Halmstad sker informellt eftersom högskolan är relativt liten, härutöver genomförs kursvärderingar och en återkommande studentbarometer. Lärarbrist eller andra missförhållanden bör uppdagas tidigt och forskningsnämnden informerar då ledningen.

Högskolans sektioner är tvärvetenskapliga och har en grundutbildning som omfattar en mängd ofta närbesläktade ämnen. Därigenom förekommer en kollegial kvalitetsgranskning. Högskolan framhåller Högskolverkets utvärderingar som en viktig kvalitetssäkring för högskolan. Man planerar att följa upp magisterämnena med externa ämnessakkunniga.

Bedömargruppens synpunkter

Högskolan i Halmstad har presenterat ett genomtänkt och realistiskt förslag till hur man inrättar huvudämne för magisterexamen. Riktlinjerna för den egna prövningen av rätten att ge magisterexamen med djup har konkretiserats och formaliserats i samband med prövningen.

Bedömargruppen menar dock att högskolans föreslagna kriterier för inrättande av huvudämne inte är tillräckligt tydliga. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Högskolan bör utveckla uppföljningen av magisterämnena.

Sammantaget anser bedömargruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan i Kalmar

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Högskolan i Kalmar ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrätter

Högskolan i Kalmar har vetenskapsområdet naturvetenskap. Högskolan har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har rätt att ge magisterexamen med ämnesdjup i följande ämnen: Biologi, biomedicin, elektroteknik, företagsekonomi, kemi, miljövetenskap, omvårdnad och pedagogik. Antalet utfärdade magisterexamina för åren 1999-2001 var totalt 205.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Arkeologi, datateknik, informatik/systemvetenskap, miljöteknik, psykologi och sociologi.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Institutionsstyrelsen tar fram ansökan. Berörd nämnd (antingen Nämnden för teknik, humaniora, vård och samhällsvetenskap, Fakultetsnämnden för naturvetenskap eller Nämnden för lärarutbildning och utbildningsvetenskap) prövar ansökan utifrån Högskoleverkets kriterier. En bedömargrupp bestående av (minst två) externa ämnessakkunniga och ledamöter från nämnden tillsätts. Bedömargruppen lämnar ett utlåtande till nämnden som beslutar om nämndens rekommendation till högskolans styrelse. Högskolans styrelse fattar därefter beslut.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan i Kalmar kommer att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid bedömningen av inrättande av huvudämne. Även lokala aspekter och kriterier kommer att tillämpas, bl.a. kriterier som anger vilka krav på handledning som ska uppfyllas. Högskolan utvecklar för tillfället riktlinjerna för prövning av huvudämne.

Högskolan har ännu inte utnyttjat möjligheten att inrätta magisterexamen i ytterligare ämnen inom vetenskapsområdet.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolan planerar att införa ett kvalitetssäkringssystem där samtliga ämnen och program utvärderas/följs upp vart tredje år. Kvalitetssäkringssystemet ska samordnas med Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar. Utvärderingarna ska följa samma kriterier som gäller för inrättandet av

ämnen. Högskolan utesluter inte att berörd nämnd kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven.

Bedömargruppens synpunkter

Bedömargruppen menar att riktlinjerna för den interna prövningen av rätten att ge magisterexamen med djup bör konkretiseras och formaliseras (inklusive beslutsordningen). Det kunde ha varit naturligt att högskolan beslutat om riktlinjer i samband med att man fick vetenskapsområde.

Högskoleverkets hittillsvarande kriterier för inrättande av huvudämne bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor. Minst två externa ämnessakkunniga bör delta i bedömningsprocessen.

En konkret beskrivning av uppföljningsproceduren gällande magisterämnena bör snarast åstadkommas.

Sammantaget anser bedömargruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan i Skövde

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Högskolan i Skövde ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Högskolan i Skövde har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i följande ämnen: Automatiseringsteknik, datavetenskap, elektroteknik, maskinteknik, nationalekonomi, socialpsykologi och tyska. Högskolan har utfärdat 102 magisterexamina i dessa ämnen under perioden 1999-2001.

Högskolan har höstterminen 2001 ansökt om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i biologi och industriell ekonomi.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Bioinformatik, biologi, datalingsvistik, datalogi, industriell ekonomi, informationssystemutveckling, kognitionsvetenskap, omvårdnad, programvaruteknik, teoretisk filosofi och/eller praktisk filosofi.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Beslut om inrättande av huvudämne sker i två instanser. Den inomvetenskapliga kvalitativa bedömningen görs av forskningsnämnden efter att en institution ansökt om inrättande av huvudämne. Tre externa ämnessakkunniga (professorer) anlitas för bedömningen. Den forskningspolitiska och ekonomiska bedömningen görs därefter av högskolans styrelse. Högskolans styrelse inrättar huvudämne och magisterämne.

Högskolan har fastslagit riktlinjer för processen för prövning av magisterämne i grundutbildningen. Högskolan uppger att man hittills har varit restriktiv när det gäller inrättande av huvudämnen. Nya ämnen på grundutbildningen måste kopplas till en forskningsinriktning eller ett forskningsområde.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan har fastslagit vilka kriterier ett magisterämne ska uppfylla. Högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne. Man avser att endast inrätta magisterexamen i ämnen där högskolan har aktiv forskargrupp.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolan följer upp kandidat- och magisterämnena årligen inom ramen för utbildningsuppdraget till institutionerna. Två ämnen som haft huvudämnesstatus har förlorat denna i samband med uppföljningen. Högskolan kan även framöver komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt.

En noggrannare uppföljning av magisterämnena ska göras vart tredje år.

Bedömargruppens synpunkter

Högskolan i Skövde har idag klart formulerade krav på huvudämnena i magisterexamen, och dessa svarar väsentligen mot Högskoleverkets kriterier. I de nya riktlinjer som är under utarbetande bör Högskoleverkets hittillsvarande kriterier tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår är enligt gruppens mening tillfredsställande.

Bedömargruppen menar att högskolans uppföljningssystem bör preciseras så att betydande brister i ett huvudämne av den art som påpekades i samband med en av Högskoleverket nyligen genomförd ämnesutvärdering tidigt kan upptäckas.

Sammantaget anser bedömargruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Förslag

Bedömaregruppen föreslår att Högskolan i Trollhättan/Uddevalla ej för närvarande ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har sedan 2000 magisterexamensrätt med ämnesdjup i ämnet psykologi. Högskolan har utfärdat totalt tre magisterexamina i detta ämne.

Högskolan ger kurser på D-nivå (men inte fullständig 20-poängs D-utbildning) i följande ämnen: Engelska, företagsekonomi, omvårdnad, pedagogik och socialt arbete.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Engelska, företagsekonomi, omvårdnad, pedagogik, socialt arbete, datavetenskap, elektroteknik, informatik och maskinteknik.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan kommer att inrätta huvudämne för magisterexamen enligt följande modell: Högskolans grundutbildnings- och forskningsnämnd (GruF) bereder förslag om inrättande av magisterämne (utbildningschefen är ansvarig handläggare). Utbildningsavdelningen behandlar ärendet före grundutbildnings- och forskningsnämnden. Nämnden vidarebefordrar ärendet till rektor för beslut i högskolestyrelsen. I beredningen av ärendet avser högskolan att anlita externa ämnessakkunniga. I beredningen av inrättande av nya ämnen och program konsulterar högskolan även branschråd, mentorråd och studeranderepresentanter.

Högskolan har hittills varit restriktiv med att ansöka om nya magisterexamensrätter. Högskolan har internt återremitterat ett antal förslag till institutionerna.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan avser att tillämpa Högscoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne. Högskolan kommer särskilt att betona följande aspekter och rutiner:

- Extern granskning av förutsättningarna för att ge magisterexamen.
- Utveckling av kurser på 80-poängsnivån ska göras i samarbete med andra lärosäten.
- Jämförelse med andra lärosätens biblioteksresurser.

- Samarbete avseende externa examinatorer.
- Bedömning av möjligheten för studenter med magisterexamen att antas till forskarutbildning.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolan har beslutat att införa ett kvalitetssäkringssystem där samtliga huvudämnen följs upp två till tre år före Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar. Utvärderingarna ska följa samma kriterier som gäller för inrättande av ämnen.

Högskolan utesluter inte att den kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven.

Bedömagruppens synpunkter

Bedömagruppen menar att kriterierna för prövningen av inrättande av huvudämne bör preciseras så att de överensstämmer med Högskoleverkets hittillsvarande normer. Högskolans kvalitetssäkringssystem för inrättande av huvudämne för magisterexamen bör utvecklas och dokumenteras ytterligare. Detsamma gäller utformningen av uppföljningssystem för magisterämnena.

Högskolan har mycket begränsad erfarenhet av Högskoleverkets prövningar av magisterexamensrätt. Bedömagruppen menar att högskolan har ett behov av att bygga upp en kultur och kunskap kring inrättande av huvudämne för magisterexamen. Bedömagruppen finner det positivt att högskolan internt varit restriktiv med ansökningar om magisterexamensrättigheter. Likväl menar gruppen att högskolan bör genomgå ytterligare några magisterexamensprövningar i enskilda ämnen innan högskolan ges generell magisterexamensrätt.

Det är bedömagruppens intryck att nuvarande högskoleledning uppvisar ett starkt engagemang för denna utveckling och har goda förutsättningar att tämligen snart kunna ta ett självständigt ansvar för magisterexamensprövningar.

Sammantaget finner bedömagruppen att högskolan för närvarande inte har tillräckligt väl styrka förutsättningar för att hantera en generell magisterexamensrätt. De avgörande skälen är högskolans hittills mycket begränsade erfarenhet av att inrätta magisterexamensämnen och att högskolans kvalitetssäkringssystem för inrättande av huvudämne för magisterexamen ännu inte är tillräckligt utvecklat och dokumenterat. Bedömagruppen föreslår därför att högskolan inte nu ges generell magisterexamensrätt.

Högskolan Kristianstad

Förslag

Bedömaregruppen föreslår att Högskolan Kristianstad ges generell magisterexamensrätt.

Nuvarande kandidat- och magisterexamensrättigheter

Högskolan Kristianstad har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i följande ämnen: pedagogik, psykologi, historia, maskinteknik (med inriktning mot polymerteknik), omvårdnad och företagsekonomi. Högskolan har utfärdat 26 magisterexamina i dessa ämnen under perioden 1999-2001.

Högskolan har hösten 2001 ansökt om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i biologi.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Biologi, svenska/litteratur, informationsvetenskap, engelska, datalogi (med inriktning mot inbyggda system), sociologi, specialpedagogik samt miljöteknik-management.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Institutionen skickar ansökan till rektor som överlämnar ansökan till utbildnings- och forskningsnämnden för beredning. Nämnden utser en arbetsgrupp bestående av tre ledamöter, varav en studentrepresentant, och minst två externa ämnessakkunniga. Arbetsgruppen utreder ärendet och därefter behandlas det i nämnden för förslag till beslut. Rektor beslutar om inrättande av huvudämne.

Högskolan har fastslagit riktlinjer för inrättande av kandidatämne i grundutbildningen.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan har fastställt kriterier för inrättande av kandidatexamen. Högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne för magisterexamen.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolan har antagit ett kvalitetsutvecklingsprogram som tagit sin utgångspunkt i Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar. Man kommer, som ett komplement till detta, att genomföra självvärderingar vart

tredje år av samtliga ämnen och program. Självvärderingarna följer Högskoleverkets riktlinjer och sammanställs i en rapport.

Högskolan utesluter inte att man kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven.

Bedömargruppens synpunkter

Högskolan Kristianstad har presenterat ett genomtänkt och realistiskt förslag till hur man inrättar huvudämne för magisterexamen. Högskolan har kommit långt i utvecklingen av riktlinjerna för inrättande av magisterämne (inklusive beslutsordning).

Bedömargruppen menar dock att högskolan ännu inte redovisat tillräckligt tydliga kriterier för inrättande av huvudämne. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Högskolans uppföljningssystem är ambitiöst och tycks ha goda förutsättningar att fungera. Det bör dock kompletteras med en särskild granskning av magisterämnena.

Sammantaget anser bedömargruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Högskolan på Gotland

Förslag

Bedömaregruppen föreslår att Högskolan på Gotland ej för närvarande ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Högskolan på Gotland har sedan 2001 generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i ämnet arkeologi. Magisterexamensrätten erhöles våren 2000 och sedan dess har högskolan utfärdat totalt åtta magisterexamina.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Biologi, etnologi, historia, konstvetenskap och kulturgeografi. Högskolan har genom avtal med Stockholms universitet redan idag möjlighet att ge magisterexamen i dessa ämnen.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Institutionsstyrelsen bereder först ärendet. Om högskolans kriterier för inrättande av huvudämne uppfylls lämnas ärendet till grundutbildningsnämnden. Grundutbildningsnämnden anlitar externa ämnessakkunniga i beredningen av ärendet. Därefter beslutas ärendet i högskolestyrelsen. Högskolan uppger att man kommer att vara restriktiv när det gäller inrättande av nya ämnen. Rektor beslutar om inrättande av ämne.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan på Gotland har beslutat om riktlinjer för prövning av huvudämne. Följande kriterier ska vara uppfyllda:

- Det ska finnas minst två disputerade lärare i ämnet.
- Ämnet ska ha forskningsanknytning.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolans uppföljning av magisterämnena kommer att ske inom ramen för högskolans reguljära arbete med kvalitetssäkring. Eftersom högskolan är relativt ny utvecklar man självvärderingsrutiner för ämnena. Erfarenheterna från tidigare examensrättsprövningar utgör riktlinjer för det fortsatta arbetet med magisterexamensfrågorna.

Högskolan utesluter inte att den kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven.

Bedömargruppens synpunkter

Högskolan på Gotland fick generell kandidatexamensrätt 2001 och saknar ännu så länge egen erfarenhet av inrättande av huvudämne för kandidatexamen. Bedömargruppen menar att den generella kandidatexamensrätten behöver konsolideras. Högskolan bör utarbeta ett system för kvalitetsgranskning av huvudämnena på kandidat- och magisternivå. Högskolan har ännu inte hunnit utveckla och etablera ett sådant kvalitetssäkringssystem. Vidare saknar man viktig dokumentation. Högskolan har kommit långt i detta arbete med hänsyn till att högskolan är relativt nybildad. Bedömargruppen menar dock att högskolan behöver ytterligare tid för att utveckla kvalitetssäkring och kvalitetsarbetet generellt.

Bedömargruppen menar att kriterierna för prövningen av inrättande av huvudämne bör preciseras och utvidgas så att de överensstämmer med Högskoleverkets hittillsvarande normer. Vidare bör utformningen av uppföljningssystem för magisterämnena ytterligare utvecklas.

Högskolan har begränsad erfarenhet av Högskoleverkets prövningar av magisterexamensrätt. Bedömargruppen menar att högskolan har ett behov av att bygga upp en kultur och kunskap kring inrättande av huvudämne för magisterexamen. Gruppen menar därför att högskolan bör genomgå ytterligare magisterexamensprövningar i enskilda ämnen innan högskolan ges generell magisterexamensrätt.

Sammantaget finner bedömargruppen att högskolan inte för närvarande har tillräckligt väl styrka förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt. De avgörande skälen är begränsad erfarenhet och att högskolans kvalitetssäkringssystem ej är tillräckligt utvecklat, genomfört och dokumenterat. Bedömargruppen föreslår därför att högskolan inte nu ges generell magisterexamensrätt.

Malmö högskola

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Malmö högskola ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrätter

Malmö högskola har vetenskapsområdet medicin. Högskolan har sedan 2000 generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i följande ämnen: Biomedicinsk laboratorievetenskap, internationell migration och etniska relationer, odontologi, omvårdnad, pedagogik, socialt arbete samt utbildningsvetenskap med inriktning mot praktisk pedagogik. År 1999 utfärdades inga magisterexamina men åren 2000 och 2001 utfärdade man totalt 31 stycken.

Ämnen som är i färd med att utvecklas på magisternivå de närmaste tre åren är folkhälsovetenskap, miljövetenskap och arbetsvetenskap.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: För ämnen inom vetenskapsområdet kommer inrättandet av huvudämne att hanteras av fakultetsnämnden. Ämnen utanför högskolans vetenskapsområde kommer att granskas i samråd mellan arbetsgruppen för beredning av studieadministrativa ärenden och Forum för humaniora och samhällsvetenskap respektive Forum för teknik och naturvetenskap.

Områdesstyrelse eller motsvarande lämnar ansökan till Arbetsgruppen för beredning av studieadministrativa ärenden. Arbetsgruppen består av lärarrepresentanter från högskolans sex utbildningsområden, tre studentrepresentanter, representant för Internationella sekretariatet, kvalitetssamordnaren och chefen för den studieadministrativa avdelningen.

Rektor tänks fatta beslut om inrättande av huvudämne.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Malmö högskola har beslutat om riktlinjer för prövning av huvudämne i magisterexamen med ämnesdjup och ämnesbredd. Högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämnen.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Uppföljningen av magisterämnena sker utifrån flera utgångspunkter. För att förvissa sig om att magisterutbildningarna ligger på en hög nivå kommer

rektor att uppdra åt fakultetsnämnd och/eller något av de nämnda fora att i samarbete med arbetsgruppen för beredning av studieadministrativa ärenden att periodiskt granska magisterutbildningarna. Till ett sådant granskningsarbete kommer högskolan att knyta extern expertis. Så har t. ex. nyligen skett på IMER-området.

Högskolans Kvalitetsnämnd har ett övergripande ansvar för samordning av kvalitetssäkringsarbetet på högskolan. Varje utbildningsområde genomför sedan utifrån sina specifika förutsättningar sitt eget kvalitetsarbete. I olika kvalitetsråd medverkar studenter.

Högskolan avser att göra en uppföljning av de studenter som lämnat högskolan.

Bedömarens synpunkter

Bedömarens grupp menar att högskolan ännu inte redovisat tillräckligt tydliga kriterier för inrättande av huvudämne. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Som tidigare påpekats, anser bedömarens grupp att minst två externa ämnessakkunniga bör delta i processen och att beredningen av ärendet bör ske på fakultetsnivå eller motsvarande. Enligt gruppens mening är den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår i övrigt tillfredsställande.

Högskolan bör utveckla uppföljningen av magisterämnena så att samtliga magisterämnena regelbundet följs upp oberoende av Högskoleverkets framtida ämnes- och programutvärderingar.

Sammantaget anser bedömarens grupp att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Mälardalens högskola

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Mälardalens högskola ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Mälardalens högskola har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan tilldelades hösten 2000 vetenskapsområdet teknik vilket innebär att högskolan har generell magisterexamensrätt inom detta område. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i följande ämnen: Datateknik, datavetenskap/datalogi, elektronik, energiteknik, kemiteknik, maskinteknik, matematik/tillämpad matematik, engelska, företagsekonomi, historia, litteraturvetenskap, omvårdnad, pedagogik, psykologi, sociologi och tyska. Högskolan har utfärdat 373 magisterexamina i dessa ämnen under perioden 1999-2001.

Högskolan har höstterminen 2001 ansökt om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i folkhälsovetenskap.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen inom en treårsperiod: Biologi, miljövetenskap, informatik, specialpedagogik, spanska och svenska.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Institutionsstyrelsen eller motsvarande ansöker om inrättande av ämne. För prövning av ansökan tillsätter fakultetsnämnden en bedömargrupp med minst två externa sakkunniga och minst en studentrepresentant. Vid inrättande av magisterexamen med ämnesbredd kommer även externa avnämningarrepresentanter att ingå i granskningsgruppen. Fakultetsnämnden beslutar därefter om inrättande av ämne i samråd med övriga nämnder.

Högskolan har fastslagit riktlinjer för inrättande av ämne i grundutbildningen. Högskolan uppger att man hittills har varit restriktiv när det gäller inrättande av huvudämnen.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Mälardalens högskola har beslutat om riktlinjer för prövning av huvudämne i såväl kandidatexamen som magisterexamen med ämnesdjup och ämnesbredd. Högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Högskolans uppföljning av magisterämnena verkar på två nivåer. Dels görs en årlig uppföljning i samband med högskolans resultatredovisning där ett antal uppgifter redovisas, t.ex. antal disputerade lärare, antal HÅS och HÅP och antalet avlagda examina. Dels görs en fördjupad utvärdering som är synkroniserad med Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar. Högskolans utvärdering inbegriper en självvärdering och en extern bedömning av respektive ämne. Fakultetsnämnderna ansvarar för den fördjupande självvärderingen och tillsätter en extern bedömaregrupp som i sin tur lämnar förslag till förbättringsåtgärder. Högskolan utesluter inte att nämnderna kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven.

Bedömaregruppens synpunkter

Mälardalens högskola har presenterat ett genomtänkt och realistiskt förslag till hur man inrättar huvudämne för magisterexamen. Högskolan har kommit långt i utvecklingen av riktlinjerna för inrättande av magisterämne.

Bedömaregruppen menar dock att Mälardalens högskola ännu inte redovisat tillräckligt tydliga kriterier för inrättande av huvudämne. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor.

Som tidigare påpekats, anser bedömaregruppen att minst två externa ämnessakkunniga bör delta i processen. Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår är enligt gruppens mening i övrigt tillfredsställande.

Högskolans uppföljningssystem för magisterämnena tycks ha goda förutsättningar att fungera.

Sammantaget anser bedömaregruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Förslag

Bedömargruppen föreslår att Stiftelsen Högskolan i Jönköping ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrätter

Högskolan i Jönköping har från början generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har doktorsexamensrätt och således också magisterexamensrättigheter i ämnena företagsekonomi, nationalekonomi, handelsrätt och statsvetenskap. Utöver detta har man magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i elektroteknik, maskinteknik, historia, informatik, medie- och kommunikationsvetenskap, pedagogik och socialt arbete. Under perioden 1999-2001 har man utfärdat 342 magisterexamina.

Under de kommande tre åren planeras magisterexamina inom huvudämnena omvårdnad, arbetsterapi, ortopedteknik, gerontologi och biomedicinsk laboratorievetenskap samt i datateknik och industriell ekonomi och organisation.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan i Jönköping bedriver sin verksamhet genom fyra fackhögskolor: Hälsohögskolan, Högskolan för lärande och kommunikation, Ingenjörshögskolan och Internationella Handelshögskolan.

Beredning av beslutsunderlag om inrättande av huvudämne utförs av respektive fackhögskola. I beslutsunderlaget ska det framgå att examensämnet/utbildningen uppfyller de allmänna kraven för högskoleutbildning enligt högskolelagen. Det ska också finnas en plan för hur kvaliteten på den aktuella utbildningen och det aktuella ämnet säkras. Beslut om utbildningsplan på grundutbildningen fattas av fackhögskolans styrelse efter yttrande av högskolans gemensamma grundutbildningskollegium. I fackhögskolans uppdrag ingår att till sin styrelse redovisa kollegiets yttrande samt att till kollegiet meddela fackhögskolans beslut för kännedom.

Beslut om huvudämne i grundutbildningen och i forskarutbildningen fattas av högskolans fakultetsnämnd efter förslag från respektive fackhögskolas styrelse/VD.

Beslut om inrättande av huvudämne i grundutbildningen fattas av högskolans fakultetsnämnd efter förslag från respektive fackhögskolas styrelse/VD.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan avser att tillämpa följande aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne:

För huvudämne i examen i grundutbildningen krävs att huvudämnet företräds av minst två disputerade, tillsvidareanställda lärare vid en eller flera fackhögskolor. Lärarna ska ha förutsättningar att upprätthålla och vidareutveckla sin vetenskapliga och pedagogiska kompetens.

Utbildningar som leder till kandidat- och magisterexamen ska svara mot det aktuella kunskaps- och forskningsläget. Vetenskaplig verksamhet måste pågå i sådan omfattning att kontinuitet i verksamheten säkerställs.

Examinator i huvudämnet i ett program bör vara disputerad i ämnet eller i närliggande ämne och bedriva forskning inom ämnesområdet.

På kandidat- och magisternivå där självständiga arbeten ska ha tydliga inslag av forskning ser man det som önskvärt att skilja rollerna som handledare och examinator.

Fördjupningsnivåerna inom ett huvudämne ska kunna identifieras. Detta gäller även för magisterexamen med ämnesbredd. Fördjupningsnivån på kandidat- och magisterexamen (med ämnesdjup) ska ge studenterna möjlighet att direkt gå över till forskarutbildning.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Magisterutbildningarnas kvalitet ska upprätthållas genom interna och externa kvalitetsgranskningar. Ansvar för de interna utvärderingarna ligger på respektive fackhögskola som uppdrar åt sina utbildningsråd/-nämnder att genomföra utvärderingarna. Till utbildningsprogrammen finns knutna branschråd och marknadsråd och nämnder med extern representation från näringsliv och samhälle i vilka programmets relevans för de kommande yrkesgärningarna diskuteras.

De externa utvärderingarna sker i samband med Högskoleverkets examensrättsprövningar och återkommande ämnes- och programutvärderingar.

Bedömargruppens synpunkter

Fackhögskolorna är mycket självständiga och arbetar under eget ansvar. Det verkar variera mellan dem hur nya ämnen och satsningar arbetas fram, hur de formella beslutsstrukturerna ser ut och vilket intresse som finns för att ge magisterexamen. Det förefaller emellertid som om beslutsstrukturerna fungerar tillfredsställande.

Bedömargruppen menar dock att Högskolan i Jönköping ännu inte redovisat tillräckligt tydliga kriterier för inrättande av huvudämne. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor. Som tidigare påpekats anser bedömargruppen att minst två externa ämnessakkunniga bör delta i processen.

Beslut om inrättande av huvudämne bör enligt gruppens mening inte fattas av högskolans antagnings- och examensnämnd utan av en motsvarighet till fakultetsnämnd, av rektor eller av högskolans styrelse. Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår bör preciseras.

Vidare bör högskolan utarbeta riktlinjer för hur den interna uppföljningen av huvudämnena och examensrätter ska genomföras. Av dokumenten bör framgå vilka personer och instanser som är involverade i uppföljningsprocessen.

Vid dialogmöte har framkommit att högskolan i hög grad är villig att beakta de synpunkter som fördes fram från gruppens sida.

Sammantaget anser bedömargruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Södertörns högskola

Förslag

Bedömggruppen föreslår att Södertörns högskola ges generell magisterexamensrätt.

Kandidat- och magisterexamensrättigheter

Södertörns högskola har sedan 1998 generell kandidatexamensrätt och nu generell rätt att ge magisterexamen med ämnesbredd. Högskolan har magisterexamensrätt med ämnesdjup i följande ämnen: Arkeologi, biologi, etnologi, företagsekonomi, historia, idéhistoria, kemi, kulturgeografi, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, molekylärbiologi, nationalekonomi, sociologi och statsvetenskap. Högskolan har utfärdat 87 magisterexamina i dessa ämnen under perioden 1999-2001.

Högskolan har höstterminen 2001 ansökt om magisterexamensrätt (med ämnesdjup) i svenska och filosofi.

Högskolan har i ansökan angett följande ämnen som möjliga magisterämnen (och forskarutbildningsämnen) inom en treårsperiod: Svenska, filosofi, geovetenskap/naturgeografi och matematik.

Inrättande av huvudämne: beredning och beslut

Högskolan avser att inrätta huvudämne för magisterexamen efter följande modell: Ämnesstyrelsen ansöker om inrättande av huvudämne. En av de tre utbildnings- och forskningsnämnderna tillsätter en bedömggrupp med interna och (minst två) externa bedömare. Bedömggruppen lämnar ett yttrande till utbildnings- och forskningsnämnden som beslutar om inrättande av huvudämne.

Högskolan uppger att man hittills har varit restriktiv när det gäller inrättande av huvudämnen. Man har hittills framförallt inrättat sådana ämnen som också är forskarutbildningsämnen.

Aspekter och kriterier för inrättande av huvudämne

Högskolan avser att tillämpa Högskoleverkets aspekter och kriterier vid inrättande av huvudämne. Högskolan avser att endast inrätta magisterämnen i ämnen med forskning.

Uppföljningssystem för magisterämnena

Den externa granskningen av ämnen och program har gjort att utvecklingsarbetet försenats. Högskolans magisterämnen kommer att följas upp i samband med Högskoleverkets ämnes- och programutvärderingar.

Högskolan utesluter inte att nämnden kan komma att återkalla eller upphöra att utnyttja en examensrätt om ämnet inte uppfyller kraven.

Bedömagruppens synpunkter

Bedömagruppen menar att Södertörns högskola ännu inte redovisat tillräckligt tydliga kriterier för inrättande av huvudämne. Högskoleverkets hittillsvarande kriterier bör tillämpas fullt ut, tillsammans med de kompletterande regler som högskolan ev. kan vilja använda. Samtliga kriterier bör finnas klart formulerade i högskolans skriftliga dokumentering av riktlinjerna för beredning av och beslut i hithörande frågor. Som tidigare påpekats, anser bedömagruppen att minst två externa ämnessakkunniga bör delta i processen.

Den beslutsgång i samband med inrättande av huvudämne som högskolan föreslår förefaller tillfredsställande.

Högskolan bör utveckla uppföljningen av magisterämnena.

Sammantaget anser bedömagruppen att högskolan har tillräckliga förutsättningar att hantera en generell magisterexamensrätt.

Bilaga

Bedömningskriterier för prövning av magisterexamen med ämnesdjup i enskilt ämne

Lärarkompetens och kompetensutveckling

Hög kvalitet förutsätter att utbildningen bärs upp av lärare med vetenskaplig skolning inom ämnet/ämnesområdet och att lärarna har god pedagogisk förmåga.

För att utbildningen ska kunna ligga på den nivå som förutsätts för den sökta examensrätten krävs en kvalificerad lärarkår. Forskarutbildade lärare är ett oavvisligt krav för en högskoleutbildning. För att garantera den kvalitet som krävs för kandidat- och magisterexamen har som regel krävts att ämnet företräds av minst två tillsvidareanställda disputerade lärare som bedriver forskning i ämnet. Dessutom förutsätts att det vid högskolan finns disputerade lärare i ytterligare ämnesområden i en sådan omfattning att en kritisk och kreativ vetenskaplig miljö upprätthålls.

Lärarna ska också ha förutsättningar att upprätthålla och vidareutveckla sin vetenskapliga och pedagogiska kompetens. I syfte att utveckla lärarkompetensen bör de lärare som inte är forskarutbildade ges möjlighet till forskarutbildning inom ämnet/ämnesområdet.

Forskningsaktivitet

Vid högskolan ska bedrivas forskning inom ämnet/ämnesområdet med en sådan volym att en kreativ forskningsmiljö kan upprätthållas. Det är nödvändigt att vetenskaplig verksamhet av viss kvalitet pågår i en sådan omfattning att kontinuiteten i verksamheten säkerställs.

Utbildningens innehåll och organisation

Utbildningen bör svara mot det aktuella kunskaps- och forskningsläget. Allt ifrån formerna för utbildningsplanering, avvägningen mellan olika ämnesområden och relationen mellan teori och praktik till hur omprövning och förnyelse av utbildningen sker bedöms.

Examinationen ska vara individuell. Det kan vara en stor tillgång att använda någon form av extern medverkan i examinationen. Examinator bör vara disputerad i ämnesområdet alternativt vara disputerad i annat närliggande ämnesområde och bedriva aktiv forskning inom ämnesområdet. Det är

önskvärt att skilja rollerna som handledare och examinator när studenterna gör sina självständiga arbeten på kandidatnivå och, framför allt, på magisternivå.

Enligt högskoleförordningens intentioner ska en utbildning som leder till magisterexamen självklart vara relaterad till en forskarutbildning. Detta markerar fördjupningsstudiernas vetenskapliga sammanhang. Även om dessa krav inte är lika markerade då utbildning till kandidatexamen diskuteras är intentionen i grunden densamma.

Ämnesdjup och ämnesbredd

Till villkoren för kandidat- och magisterexamensrätt hör att fördjupningsnivåerna inom huvudämnet ska kunna identifieras. Uppsatsarbeten ger en uppfattning om utbildningens nivå.

Kravet på fördjupning i huvudämnet bör kompletteras med krav på en viss ämnesbredd i högskolan. Det handlar om den vetenskapliga totalmiljö i vilken det enskilda ämnet finns. Relationen till närliggande vetenskapsområden ska hållas öppen. En bredd i högskolans samlade kompetens skapar bättre förutsättningar att ge studenterna en varierad skolning i teori och metod.

Ämnesbredden i en examen regleras inte centralt. Ämnen som vid sidan av huvudämnet också ingår i examen bör dock ha ett rimligt djup. Det ökar studenternas möjlighet till kritisk bedömning och till nya perspektiv på de problemområden som utbildningen inriktas mot.

Erfarenhet av utbildning över 40-poängsnivån har ställts som krav för magisterexamen. Detta både för att kunna säkerställa att lärarna på högskolan har erfarenhet av att handleda studenter och för att kunna granska kvaliteten på nivån under magisternivån. Något liknande krav för kandidatexamen har inte ställts.

Övergångsmöjligheter till forskarutbildning

En utbildning som leder till kandidat- eller magisterexamen ska genom fördjupningsstudier och examensarbete ge studenterna de förkunskaper som krävs för att de ska ha möjlighet att antas till forskarutbildning. Högskolor som exempelvis utfärdar kandidatexamen men saknar egen forskarutbildning i ämnet bör genom samverkan med lärosäten som har rätt att utfärda doktorsexamen försäkra sig om att studenterna blir behöriga att antas till forskarutbildning.

Utvärdering och kvalitetssäkring

Varje lärosäte har ett kvalitetsansvar för sin verksamhet. Lärosätena är till exempel skyldiga att utarbeta ett program för kvalitetsutveckling. Med stöd

av utvärderingar bör man kunna konstatera om detta program på ett positivt sätt fått genomslag i verksamheten.

Jämställdhet

För att utbildningen ska kännetecknas av god kvalitet bör jämställdhet ingå bland kriterierna såväl ifråga om lärar- och studentrekrytering som när det gäller utbildningsinnehåll och forskningsinriktning.

Studentinflytande

Studenterna måste kontinuerligt garanteras hög kvalitet i utbildningen. Lärarnas pedagogiska skicklighet och förmåga att engagera studenter i sina egna forskningsprojekt, externa projekt med anknytning till arbetslivet etc. är aspekter som bör beaktas vid bedömningen.

Studenterna ska också ha reella möjligheter att aktivt medverka i utvecklingsarbetet på alla nivåer i planering, genomförande och utvärdering av utbildningen. Detta förutsätter bland annat möjligheter för studenterna att aktivt engagera sig i studentfackligt arbete.

Till bedömningsgrunderna hör i vilken utsträckning studenterna i dessa avseenden sätts i centrum.

Internationalisering

Ett internationellt perspektiv i utbildningen är en viktig kvalitetsaspekt. Internationaliseringen tar sig särskilt uttryck i utbyte av lärare och studenter med andra länder och i valet av kurslitteratur. Detta berikar och breddar högskolans utbildning och är en självklarhet i en kreativ högskolemiljö.

Bibliotek och informationsförsörjning

Gynnsamma utbildningsbetingelser förutsätter god tillgång till vetenskaplig litteratur av skilda slag inom högskolans ämnesområden. Tillgång till goda sökmöjligheter i databaser är också en nödvändighet.

Lokaler och utrustning

En god materiell miljö är en förutsättning för en väl fungerande högskola. Här kan särskilt nämnas tillgång till studieplatser liksom till datorer. För utbildning och forskning inom exempelvis laborativa ämnen är tillgången till ändamålsenliga lokaler med adekvat utrustning avgörande. God tillgång till grupparbetsrum och andra mötesplatser stimulerar kommunikationen och umgänget dels studenter emellan, dels mellan lärare och studenter, och bidrar till utveckling av en kritisk och kreativ miljö.

Stabilitet och långsiktighet

Att bedriva högskoleutbildning och inneha en examensrätt är ett viktigt och långsiktigt åtagande inte enbart gentemot studenter utan också mot

samhället i stort. Lärosätet måste därför kunna garantera god kvalitet i utbildningen över lång tid.

Kritisk och kreativ miljö

Till förutsättningarna för att uppfylla de kvalitativa krav som ställs för examensrätt hör att högskolan har en viss bredd i sitt utbildningsutbud och kan erbjuda möjligheter till fördjupningsstudier inom skilda ämnesområden. Ett rikt spektrum av ämnen relaterade till varandra uppfattas som pådrivande och stimulerande för att åstadkomma en kvalitativt god utbildning. Lärosätet måste därmed också ha en viss volym i verksamheten.

Ett väl fungerande nätverk av kontakter med närliggande utbildningar och angränsande ämnen och ämnesområden både nationellt och internationellt bidrar till att konstituera den kritiska och kreativa miljön.